

UDÁLOST MĚSÍCE

VZPOMÍNKA NA SAMETOVOU REVOLUCI V LIBERCI

Jak probíhal převrat v tehdy Československé socialistické republice si v průběhu listopadu připomene celá naše zem. I v našem kraji se chystá mnoho akcí na připomenutí 30. výročí sametové revoluce. Jejich přehled je k dispozici na webových stránkách [Libereckého kraje](#).

Na náměstí Dr. E. Beneše v Liberci bude od 4. do 19. listopadu k vidění tematická výstava fotografií na panelech, na jejichž realizaci se významně podíleli žáci Střední školy Kateřinky – Liberec. Její slavnostní vernisáž se bude konat 17. listopadu od 10 hodin. Vernisáž zahájí celodenní program na náměstí, který bude věnován vzpomínce na události revoluce a doby bezprostředně po ní v Liberci. Bude také odhalen objekt připomínající významnou událost roku 1989.

Sedmnáct zastavení listopadu je název komponovaného pořadu k 30. výročí listopadu 1989, který uvede Divadlo F. X. Šaldy 17. listopadu 2019 v 17 hodin a 11 minut. Pořad bude obsahovat jak hudbu, tanec i filmové

záznamy z událostí listopadu 1989 v Liberci, tak svědectví přímých účastníků. V divadle také bude pokřtěna nová kniha s názvem *Liberec 89, sametová revoluce*. Vzpomínkový večer pořádá spolek G300 ve spolupráci se Statutárním městem Liberec a za podpory Libereckého kraje a Ministerstva kultury ČR. Pořad bude v přímém přenosu vysílán na velkoplošnou obrazovku na náměstí Dr. E. Beneše. ←

Text: Květa Šírová

*Foto: pohled na účastníky manifestace v Liberci, kteří se na tehdejší Mírové náměstí nevešli a přilehly ulice
Foto: Milan Drahoňovský*

NA KRAJI

DNY GIS V LIBERCI PO DEVATENÁCTÉ

Oblíbená akce, kde je možné se seznámit s geografickým informačním systémem, a to formou interaktivních stanovišť, posterů a zajímavých přednášek, se bude konat ve dnech 12. až 14. listopadu 2019 v prostorách budovy G Technické univerzity v Liberci. V letošním roce bude zaměřena zejména na mapování vody a sucha. Třídenní dopolední program Dnů GIS bude tradičně věnován žákům základních středních a vysokých škol, podvečerní program pak bude zaměřen i na širokou veřejnost. V rámci akce se uskuteční také výtvarná soutěž. Veškeré informace o konání Dnů GIS včetně možnosti přihlášení pro školy jsou k dispozici na dnygis.tul.cz.

VEŘEJNÁ PROJEDNÁVÁNÍ STRATEGIE ROZVOJE LIBERECKÉHO KRAJE 2021+

Od poloviny roku 2018 probíhají práce na tvorbě základního strategického dokumentu pro území Libereckého kraje, a to Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021+. Do procesu zpracování tohoto dokumentu je zapojeno přibližně 300 lidí z řad odborné i laické veřejnosti, a to formou 15 pracovních skupin. Návrh dokumentu bude představen a projednáván od konce listopadu do poloviny prosince 2019 na deseti místech na území kraje. Bližší informace k termínům projednávání i vlastnímu dokumentu jsou umístěny na webových stránkách www.kraj-lbc.cz/srlk.

ŽENOU REGIONU LIBERECKÉHO KRAJE JE KAMILA DVOŘÁKOVÁ

Kamila Dvořáková si ocenění Žena regionu převzala v Oblastní galerii Liberec za přítomnosti všech finalistek soutěže a představitelů Libereckého kraje. Foto: Jaroslav Appeltauer.

Vítězkou jubilejního desátého ročníku prestižního ocenění Žena regionu se za Liberecký kraj stala Kamila Dvořáková, zakladatelka projektu na podporu malých výrobců Koza z Mímoně. V hlasování veřejnosti obdržela v konkurenci dalších devíti finalistek z Libereckého kraje nejvíce hlasů. Projekt Koza se zaměřuje na originální

bytové doplňky, nákupní i volnočasové tašky, plyšové hračky a další. Svou kvalitní prací z kvalitních materiálů šíří nová Žena regionu dobré jméno české práce za hranice kraje i České republiky. Ve volném čase se Kamila zabývá charitativní činností v oblasti útulků pro kočky a aktivně podporuje programy kastrací venkovních koček.

LIBERECKÝ KRAJ SBÍRÁ PROJEKTOVÉ ZÁMĚRY

Vložit informace o připravovaných záměrech či projektech a následně získávat důležité informace ohledně financování projektů, či jiných vyhlášených výzvách z evropských, národních, nebo krajských zdrojů je nyní možné díky RAP 2020. Jedná se o databázi projektových záměrů Regionálního Akčního Plánu (RAP) Libereckého kraje, který mapuje připravenost a možnosti osob či institucí realizovat své projekty, nejen z Evropských strukturálních fondů, ale také prostřednictvím národních či krajských finančních zdrojů. Díky tomuto mapování lze snadněji identifikovat požadavky a potřeby kraje pro alokaci finančních prostředků a efektivnější rozvoj celého regionu. Zaregistrovat se do databáze může každý, a to na rsk@kraj-lbc.cz.

DEMOLICE V RALSKU POKRAČUJÍ

Liberecký kraj převzal v roce 2007 od státu část vojenského prostoru Ralsko. Nyní se v něm nachází ještě několik desítek objektů v havarijním stavu. Kraj i letos bude pokračovat v jejich demolici, protože chce z tohoto prostoru vytvořit bezpečné a čisté místo. V roce 2019 vyšly bourací práce doposud na necelých 6 milionů korun. Do konce roku kraj zbourá ještě dalších 10 nevyhovujících budov za téměř 9 milionů korun. Celkem jsou letošní náklady na likvidaci zchátralých objektů bezmála 15 milionů. Od roku 2011 bylo ve vojenském prostoru Ralsko zbouráno 26 objektů. K zemi šel například Kulturní dům, Generální štáb, dvě kotelny a další přidružené objekty.

INVESTUJTE POD JEŠTĚDEM

Liberecký kraj provozuje bezplatný portál s názvem Investuj pod Ještědem. V databázi je průběžně aktualizovaný seznam brownfields, greenfields a dalších investičních příležitostí, které jsou v Libereckém kraji k dispozici. Portál obsahuje aktuální informace pro investory, nabídku poradenství, spolupráce a podporu při hledání lokality pro investice. Více na <https://investujpodjestedem.cz/>. ←

KRAJŠTÍ ZASTUPITELÉ

K VĚCI

Vzpomenete si, co jste dělali 17. listopadu 1989?

MICHAEL CANOV (SLK)

Svobodná Evropa vysílala o smrti studenta M. Šmída. Trénoval jsem v Chrastavě fotbalové žánky a zařídil jsem, že se na začátku utkání další den držela minuta ticha. Následovalo zapojení do protestů, účast na generální stávce a zakládání OF v Chrastavě.

ROMAN BARAN (ANO 2011)

V tu dobu jsem byl na vojně. Ten večer jsem měl jít do služby, ale rozkazem šel někdo jiný, protože jsem byl vysokoškolák. 18. listopadu nás (bývalé vysokoškoláky) zavřeli do tělocvičny a tam jsme byli pět dní. Následující měsíc jsme nesměli do služby, na vycházky a neměli přístup ke zbraním.

JOSEF ŠEDLBAUER (ZPLK)

Byl jsem na studentské demonstraci v Praze na Albertově.

VÍT NĚMEČEK (ODS)

17. 11. 1989 jsem byl ve službě na chirurgickém oddělení. Dodnes si vzpomínám, že o nepokojích a střetu demonstrantů s policií jsem se poprvé doslechl z rádia na sádrovně jablonecké nemocnice, kde jsme ošetřovali dítě se zlomeninou bérce.

JAN MEČL (ČSSD)

17. listopadu 1989 jsem po ukončení medicíny povinně sloužil jako lékař četař absolvent u stíhacího letectva protivzdušné obrany státu. Tento den jsme měli školení v Praze a tak jsem události na Národní třídě přímo zaznamenal, i když ve vojenské uniformě.

RADOVAN VÍCH (SPD-SPO)

17. listopad 1989 je pro mě osobně vzpomínka na brutální zásah represivních složek proti našim lidem v boji za demokracii. Touhu po rozsáhlých politických změnách ale následně zhatila amnestie prezidenta Václava Havla, jeho likvidace domácího zbrojního průmyslu, kterou dorazily privatizační kauzy.

MILOŠ TITA (KSČM)

Vlastně ano, jako posluchač dálkového studia VŠDS v Žilině jsem se připravoval na zkoušky a konzultace, které jsme měli naplánované v Praze na dny 20. a 21. 11. 1989. Prostě všední den pracujícího – studujícího za své.

←

Další názory zastupitelů si můžete přečíst na liberecky-kraj.kraj-lbc.cz/zastupitelstvo

1 | Milan Drahoňovský, autor mnoha publikací o přírodních památkách naší republiky, ale zároveň reportážní fotograf s velkou praxí v regionálních novinách. Foto: archiv M. Drahoňovského.

2 | Trio porotců zleva: Milan Drahoňovský, Miloš Kirchner a Zdeněk Lín při besedě s účastníky fotografické soutěže pořádané v rámci Krajských slavností v Jablonci nad Nisou v roce 2010. Foto: archiv LK.

OSOBNOST KRAJE

MILAN DRAHOŇOVSKÝ

Fotograf a liberecký patriot, který prožil sametovou revoluci v Liberci. Na rozdíl od většiny obyvatel republiky měl při ruce fotoaparát, kterým dění kolem převratu v tehdy Československé socialistické republice zaznamenal. Z těchto chvil vydal v roce 1990 společně s Pavlem Michalem unikátní brožuru s fotografiemi. Dnes je s kolegou Lubošem Tlustým jedním z největších vydavatelů kalendářů a pohlednic v kraji a vlastní rozsáhlou fotobanku přírodních krás i památek našeho kraje.

Jaká byla atmosféra převratu v Liberci? Měl jste strach? Nikdo vlastně nevěděl, jaký bude výsledek?

Strach jsme samozřejmě měli, ale byli jsme mladí a šli jsme do toho po hlavě. Moc jsme si to nepřipouštěli. Naše generace nezažila perzekuce padesátých let, toto období nám bylo režimem zatajované. Člověk to sice z doslechu věděl, ale neměl to nijak historicky podložené. Atmosféra těch dní byla ale úžasná. Poznával jsem spoustu nových skvělých lidí, chodili jsme do divadel, kde vystupovaly různé osobnosti. Veřejně se potkávali lidé, to před tím vůbec nebylo možné.

Jak jste se o dění v Praze dozvěděl?

O událostech v Praze jsem se dozvěděl až v pondělí 20. listopadu 1989. V neděli večer jsem se vrátil z Českého ráje z chalupy a vzhledem k tomu, že to byla doba bez mobilů, tak se informace nešířily tak rychle. V pondělí ráno jsem vyšel z domova na dnešní Masarykovu třídu (tehdy Leninovu) a vidím průvod studentů. To byl první průvod a moje první fotografie, jak šli studenti ze stavební průmyslovky. Pracoval jsem tehdy jako fotograf novin Vpřed. V redakci už se vědělo, co se stalo v Praze. Přišly i zprávy, ať do Prahy na manifestace nejezdíme, že na příjezdech

do hlavního města stojí Veřejná bezpečnost a nikoho do města nepouští. Byla to záměrně vypuštěná dezinformace STB, aby zabránili protestům proti režimu. Z liberecké redakce jsme byli tři, kteří se do dění zapojovali, Milada Medková, Jarda Sedlák a já, který to všechno fotil.

Setkal jste se i s negativními reakcemi na změnu režimu?

Revoluce trvala několik týdnů. Pro mě byl hlavní zlom, když do Liberce přijel Karel Kryl. Když už režim pustil Kryla koncertovat studentům do Liberce, nestřílelo se a nezasahovala policie, tak byl asi opravdu konec vlády komunistů. Devět dní po sedmáctém listopadu se konala generální stávka, to už bylo vše úplně jinak. Negativní reakce v podstatě nebyly. Lidí měli strach jen ze začátku. Spousta lidí na náměstí raději ani nešla. Kamarádi se mě ptali, jestli se nebojím. Starší lidé byli rezervovaní, ale zároveň nadšení. Až trochu později přišli mezi nás a radovali se. V to pondělí, kdy byla první manifestace v Liberci, ještě nikdo moc netušil, že se opravdu něco děje a že to bude mít takový dosah.

V průběhu událostí asi nebylo příliš času na odpočinek. Spal jste vůbec?

Spal. Měli jsme napilno, ale byla jiná doba. V novinách to chodilo úplně jinak než teď. Noviny vycházely dvakrát v týdnu. V pondělí se napsal článek, do večera jsem k němu musel dodat fotky a v úterý noviny vycházely. Pokud se ale článek nedostal do tiskárny včas, tedy do tří hodin do odpoledne nebo chyběly fotky, tak vyšel až v pátek. Víc se toho dělo na ulici, než v novinách.

Z množství fotografií, které jste pořídil, je nějaká, která vám utkvěla v paměti?

Fotek bylo hrozně moc. Pomohli mi kamarádi z Kalendáře Liberecka, kteří věnovali strašně moc času jejich skenování. Díky tomu jsou snímky k dispozici jak pro výstavy, tak pro vydání nové knihy s názvem *Liberec 89, sametová revoluce*, která bude pokřtěna v rámci oslav 30. výročí revoluce. Fotografie pro publikaci jsme vybírali podle vypovídacích schopností, ale také podle toho, zda se nám podařilo identifikovat místnosti nebo lidi, kteří na nich jsou. Kniha je plná akčních záběrů a příběhů konkrétních lidí. Je tam například fotografie, kdy kamarádi z Kailova vrchu sundávají jednu z posledních rudých hvězd na Základní škole U Soudu v Liberci. Na pořízení snímku si mě vyžádali.

Jaká byla doba po revoluci?

Po revoluci jsem pracoval ještě dva roky v redakci, až do chvíle, než začaly vycházet bulvární plátky a než byly naše noviny zprivatizovány. Tu dobu nejlépe charakterizuje výrok, že šlo o čestnou privatizaci, protože pro ni hlasovali i ti, které nepodplatili. Šikovná lidé šli do privatizací, další do soukromého podnikání. V té době ale moc nešly sehnat prostory pro podnikání ani telefonní linky. Muselo se uplácat, aby tyhle, dneska naprosto běžné věci fungovaly. Spouště lidí se podařilo rychle zbohatnout. Dva roky jezdili v drahých autech a třetí rok se vrátili ke svým původním profesím, protože všechny peníze utratili... Obchody se dařily díky známým. Všechno bylo předražené, hlavně nemovitosti. Nebyl žádný internet, kde by sledovaly veřejné zakázky. Když jste si chtěla domluvit pracovní schůzku, nechala jste vzkaz na záznamníku a doufala, že se vám někdo ozve. ←

Autorka rozhovoru: Květa Šírová

1

- 1 | 1989 – generální stávka v Liberci. Foto: Milan Drahoňovský.
- 2 | 1909 – Alstadter Platz, dnes Náměstí Dr. E. Beneše. Pohlednice z roku 1909. Pohlednice převzata z www.fotohistorie.cz.
- 3 | 1938 – před libereckou radnicí – poslední nástup sudetoněmeckého Freikorpsu před tím, než byl rozpuštěn. Foto převzata z www.liberecky.denik.cz.
- 4 | 1939 – německá okupační vojska přijela do Liberce. Foto převzata z www.libereckadrba.cz.
- 5 | 1968 – sovětský tank bourá podloubí na Benešově náměstí v Liberci. Asi nejznámější fotografie z 21. 8. 1968 od Václava Toužimského.

2

KRAJEM

JAK ŠEL ČAS S BENEŠOVÝM NÁMĚSTÍM V LIBERCI

Náměstí Dr. E. Beneše je asi nejvíc událostmi exponovaným místem v Libereckém kraji, místem, kde se psala historie. Lidé se na náměstích, srdcích měst, shromažďují po staletí. Připomeňme si proto, jak šel čas v průběhu 20. století. Dalo by se říct, že historii minulého století začala psát sama dominanta náměstí – budova radnice. Ta sice byla dostavěna již v 19. století, ale téměř na jeho konci. Veřejnost si novou stavbu v plné kráse mohla poprvé prohlédnout na Velikonoce 2. a 3. dubna 1893. Radnice je postavena podle návrhu vídeňského architekta Franze Neumanna. Základní kámen byl položen 30. září 1888. Stavbu prováděla tehdy známá firma Sachers a Gärtner. 22. září 1891 byla na vrcholu hlavní věže vztyčena socha plechového rytíře.

Náměstí zažívalo ve své historii veselé i napjaté chvíle. Mnoho lidí na jeho dlažbě přišlo o život. Pamětníci jistě vzpomenou na události 21. srpna 1968, kdy po vpádu armád spřátelených zemí Varšavské smlouvy přišlo na náměstí před libereckou radnicí o život několik lidí a mnoho jich bylo zraněno. Na zdi radnice tuto událost připomíná plastika znázorňující kus tankového pásu se jmény obětí od akademického sochaře Jiřího Gdovína. Sovětský tank tehdy při neopatrné

manipulaci narazil do podloubí domu a pod troskami domu zahynuli tři lidé. Další se stali obětí zběsilé střelby. Tyto okamžiky připomínají už jen fotografie tanků a vyděšených lidí, které zachytil liberecký fotograf Václav Toužimský. Za snímky obdržel v roce 2018 Poctu hejtmana Libereckého kraje.

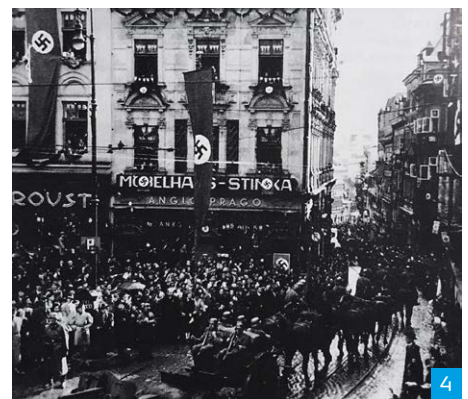
Naštěstí ale „Benešák“ pamatuje i chvíle šťastné, kdy v naší zemi opět zavládla svoboda. Psal se listopad 1989 a na náměstí od Technické univerzity v Liberci přišli studenti, kteří protestovali proti komunistickému režimu. Sešlo se tolik mladých lidí, že 21. listopadu se na náměstí nevešili a zaplnili i přilehlé ulice. Manifestace, která byla původně ohlášena jako ekologická, přerostla ve spontánní akci na podporu studentů. Mítinky se pak opakovaly každý večer.

Od té doby se na náměstí shromažďují lidé spíše za účelem pobavení se či připomenutí historických událostí. Konají se zde trhy u příležitosti svátků vánočních, velikonočních, či jiných svátků, které doprovází kulturní program. Lidé se zde také schází, aby vzpomenuli na oběti minulých režimů a vzdali čest jejich památce. Stane se tak i 17. listopadu 2019 na 30. výročí sametové revoluce. ←

Text: Květa Šírová

3

4

5

KRAJ. Příloha Libereckého kraje. Vychází 11× ročně.

Vydává Liberecký kraj, U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2. IČO: 70891508. Ev. č.: MK ČR E 21924. Redakční radu tvoří nominovaní zástupci zastupitelských klubů Zastupitelstva LK a Krajského úřadu LK, předsedkyní je Květa Šírová. Redakce: media@kraj-lbc.cz, tel: +420 485 226 111.

Číslo 11/2019 vyšlo 1. listopadu 2019, uzávěrka byla 15. října 2019.

magazin.kraj-lbc.cz www.facebook.com/krajlk

Liberecký kraj